
Vergaderjaar 2005–2006

26 448

**Structuur van de uitvoering werk en inkomen
(SUWI)**

Nr. 233

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2005

Via deze brief informeer ik u over het faillissement van Kliq BV dat op 14 december 2005 is uitgesproken.

De Minister van Financiën,
G. Zalm

Inleiding

k stuur u deze brief naar aanleiding van het bericht dat op 14 december 2005 het faillissement van reïntegratiebedrijf Kliq BV is uitgesproken. Aan de twee andere onderdelen van de Kliq-groep, KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV, was reeds in februari 2005 faillissement verleend.

Hoewel nog niet alle consequenties van het faillissement duidelijk zijn wil ik u informeren over hetgeen nu bekend is. Tevens zal ik kort ingaan op de geschiedenis de Kliq-groep en de doorstart van Kliq BV. Hierbij verwijs ik tevens naar eerdere brieven die omtrent de Kliq-groep aan de Tweede Kamer zijn verstuurd.

Faillissement Kliq BV

De Rechtbank Zutphen heeft op 6 december 2005 voorlopig surseance van betaling verleend aan Kliq BV. De aangestelde bewindvoerders hebben hierop in overleg met de directie onderzoek gedaan naar de verdere mogelijkheden van het bedrijf om de activiteiten voort te zetten. Door de bewindvoerders is aangegeven dat uit het onderzoek blijkt dat voortzetting van de activiteiten in de huidige structuur niet langer mogelijk is. Op verzoek van de bewindvoerders heeft daarop de Rechtbank Zutphen op 14 december 2005 de voorlopige surseance van betaling omgezet in een faillissement. Aan de circa 500 werknemers van Kliq BV is op vrijdag 16 december ontslag aangezegd.

De aangestelde curatoren van Kliq BV zijn momenteel in overleg met een aantal potentiële kopers om te komen tot verkoop van de totale onderneming of onderdelen daarvan. De curatoren verwachten voor eind 2005 duidelijkheid te hebben over een mogelijke doorstart van de gefailleerde onderneming.

Geschiedenis van Kliq

Doorstart Kliq BV

Eind 2001 is de Kliq-groep verzelfstandigd uit Arbeidsvoorziening. De basis van deze verzelfstandiging lag in het regeerakkoord van 1998¹. Vanaf de verzelfstandiging in 2001 heeft de Kliq-groep te maken gehad met tegenvallende resultaten. Ondanks reorganisaties in 2002 en 2003 werd in de loop van 2003 duidelijk dat de Kliq-groep er niet in slaagde winstgevend te opereren. De Kliq-groep heeft toen in samenwerking met een onafhankelijk adviesbureau voorstellen gedaan voor een herstructureeringsoperatie. De herstructureeringsoperatie behelsde dat KG Holding NV een nieuwe werkmaatschappij, genaamd Kliq BV, op zou richten en hiermee een doorstart zou uitvoeren. De overige onderdelen van de Kliq-groep, KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV, zouden worden afgewikkeld.

De Staat heeft deze herstructurering goedgekeurd onder strikte voorwaarden. Deze voorwaarden waren onder andere: een finaal kostenplaatje, vertrouwen van de Raad van Commissarissen in het herstructureringsplan, een positief advies van de ondernemingsraad, instemming van de vakbonden met een betaalbaar sociaal plan, een marktconforme CAO en selectie op kwaliteit, de goedkeuring van de Europese Commissie (hierna: EC) en een harde toezegging voor externe financiering van het werkkapitaal². Op het moment van de beslissing over de doorstart in juli 2003 was aan alle voorwaarden waarover toen zekerheid gegeven kon worden voldaan. Vandaar dat ik toen heb besloten om € 45 mln. ter beschikking te stellen aan de Kliq-organisatie. Van dit bedrag zou € 15 mln. worden ingebracht als eigen vermogen in het door te starten Kliq BV,

¹ Kamerstuk 27 549/27 296, nr. 6 & kamerstuk 27 549/27 296, nr. 9.

² Kamerstuk 26 448, nr. 81.

dochter van K.G Holding NV. Daarnaast heb ik € 30 mln. ter beschikking gesteld voor de afbouw van de activiteiten van Kliq Reïntegratie BV, de andere dochter van KG Holding NV. Ik heb daarbij zowel in de brief naar aanleiding van de doorstart¹ als in het kamerdebat van 3 september 2003 aangegeven dat dit de laatste keer zou zijn dat de Staat geld in de Kliq-organisatie zou steken.

Steunprocedure Europese Commissie

Het ter beschikking stellen van deze € 45 mln was onderhevig aan goedkeuring van de EC op basis van de staatssteunregels, in dit geval het reddings- en herstructureringssteunkader van de EC. De beslissing over de doorstart van Kliq BV was genomen op basis van een business plan dat door een onafhankelijk bureau was opgesteld en waaruit bleek dat met de gevraagde investering door de Staat sprake zou zijn van een renderende en levensvatbare onderneming. Er was derhalve voor de Staat voldoende reden om aan te nemen dat de EC tot een positief oordeel zou kunnen komen over de aan de Kliq-groep verleende staatssteun. In overleg met de EC bleek dat alleen een aanvraag voor zogenaamde reddingssteun binnen het gewenste korte tijdsbestek beoordeeld kon worden door de EC. Deze reddingssteunaanvraag betekende dat de gelden initieel als (reddings)lening aan de Kliq-groep dienden te worden verstrekt. De EC heeft deze aanvraag tot verstrekking van een reddingslening in december 2003 goedgekeurd, onder andere op voorwaarde dat de (reddings)lening door de Staat zou worden opgevolgd door een aanvraag voor herstructureringssteun. Na de goedkeuring van deze aanvraag heb ik de aanvraag voor definitieve herstructureringssteun ingediend en de (reddings)lening verstrekt.

Slechte financiële performance Kliq BV & blokkering faciliteit

In oktober 2003 vond de doorstart van Kliq BV plaats. Zowel de Raad van Commissarissen (RvC) als de Staat hebben de doorstart strak gemonitord aan de hand van mijlpalen. Al snel bleek dat de doorstart niet conform de opgestelde prognoses verliep². Aan het einde van 2004 bleek dat (wederom) een groot verlies was geleden. Ook was er, ondanks toezeggingen, nog steeds geen definitieve externe financiering voor het werkkapitaal verkregen. Daarnaast zouden er, in tegenstelling tot eerdere berichten, potentiële claims tussen Kliq BV en Kliq Reïntegratie BV bestaan. De Staat heeft naar aanleiding van het grote verlies en de andere zorgwekkende berichten de RvC van de onderneming gevraagd of zij nog vertrouwen had in de Kliq-groep. In afwachting van het oordeel van de RvC heeft de Staat een Rekening Courant faciliteit van € 17 miljoen geblokkeerd. Deze faciliteit was, mits aan bepaalde voorwaarden zou worden voldaan, bestemd voor de afwikkeling van Kliq Reïntegratie BV. Door de RvC werd hierop aan Financiën meegedeeld dat het vertrouwen in een succesvolle afronding van de doorstart niet meer aanwezig was en dat de RvC geen stand alone toekomst zag voor Kliq BV³. Deze mededeling van de RvC was voor de Staat aanleiding om de blokkering van de rekening-courantfaciliteit te handhaven en zo het financiële risico dat de Staat liep bij de Kliq-groep zoveel mogelijk te beperken. Ook andere omstandigheden bij de Kliq-groep lagen aan de blokkering van de kredietfaciliteit ten grondslag: Er was zoals eerder aangegeven nog steeds geen definitieve externe financiering verkregen voor Kliq BV. Tevens ontving de Staat signalen van de Europese Commissie dat goedkeuring voor het verlenen van herstructureringssteun niet binnen afzienbare termijn zou worden verkregen en gaf de Kliq-organisatie aan op korte termijn niet te kunnen voldoen aan haar renteverplichtingen richting de Staat.

¹ Kamerstuk 26 448, nr. 81.

² Voor een gedetailleerd verslag zie Kamerstuk 26 448, nr. 186.

³ Kamerstuk 26 448, nr. 186.

Naar aanleiding van de mededeling dat de RvC voor Kliq BV geen stand alone toekomst meer zag gaf de RvC aan dat Kliq BV diende te worden verkocht. Begin januari 2005 gaven de directie en de RvC derhalve aan de mogelijkheden voor een overname van Kliq BV op korte termijn nader te willen onderzoeken. Financiën heeft hiermee ingestemd en aangegeven welke noodzakelijke randvoorwaarden bij een overname gehanteerd zouden moeten worden. Een belangrijk gegeven was dat de EC nog een beslissing zou moeten nemen over het al dan niet verstrekken van de herstructureringssteun en dat de EC daarbij zijn eigen afweging maakt. Door de Staat werd derhalve aangegeven dat een verkoop van Kliq BV niet strijdig zou mogen zijn met de toezeggingen aan de Tweede Kamer en de geldende Europese en Nederlandse wet- en regelgeving. Belangrijk hierbij was dat de Europese regelgeving onder meer voorschrijft dat er een marktconforme koopprijs diende te worden gerealiseerd.

Twee partijen gaven aan geïnteresseerd te zijn in een overname van Kliq BV. Helaas voldeed geen van de twee partijen aan de randvoorwaarden die de Staat gesteld had. Eén partij kwam in het geheel niet tot een sluitend bod. Bij het bod van de tweede partij was onder meer de wijze waarop de potentiële koper omging met de reddingslening die aan Kliq BV was verstrekt niet in lijn met de gestelde voorwaarden. Met name was het bod niet in lijn met de geldende Europese wet- en regelgeving.

Ondertussen was midden januari 2005 door de ICT leverancier van de Kliq-groep voor een aanzienlijk bedrag beslag gelegd ten laste van de Kliq-groep. Het beslag verslechterde wederom het op dat moment toch al weinig rooskleurige perspectief van de Kliq-groep. Op 20 januari 2005 heeft de directie van KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV het derhalve noodzakelijk geacht surseance aan te vragen wegens het gebrek aan vooruitzicht op een solvente afwikkeling van beide bedrijfsonderdelen. In beide bedrijfsonderdelen waren op het moment van de aanvraag van surseance geen werknemers meer werkzaam.

Begin februari 2005 is op verzoek van de bewindvoerders van KG Holding en Kliq Reïntegratie BV de surseance omgezet in een faillissement, waardoor Kliq BV vanaf dat moment als enige onderdeel van de Kliq-Groep niet in faillissement verkeerde. Na het faillissement van KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV heeft de Staat de € 17 mln. faciliteit conform bepalingen uit het contract beëindigd. De curator heeft aangegeven dat hij zich niet bij deze beëindiging zou neerleggen en dat hij een juridische procedure zou opstarten. Tot op heden zijn juridische stappen van de curator uitgebleven.

Ontwikkelingen na faillissement KG Holding NV en Kliq Reïntegratie NV

Kliq BV heeft ook na het faillissement van de beide andere bedrijfs-onderdelen haar werkzaamheden voortgezet; nog steeds bleven de financiële resultaten echter achter bij de begroting ondanks inspanningen van medewerkers en directie. Zowel de curator van de Holding als de directie van Kliq BV gaven daarbij aan nog steeds een verkoop van Kliq BV te willen realiseren.

De curator heeft daarom de mogelijkheden voor een aandelenverkoop van Kliq BV aan één van de reeds voor het faillissement geïnteresseerde kopers nader onderzocht. In het kader van deze verkoopopgave heeft ook een gesprek met de Europese Commissie (EC) plaatsgevonden. Tijdens dit gesprek werd een negatief signaal van de EC ontvangen met betrekking tot de verenigbaarheid van een aandelenverkoop van Kliq BV onder de door deze koper gestelde voorwaarden met de relevante staatssteunregels. Dit standpunt van de EC bevestigde het standpunt van de Staat.

De EC heeft op 5 augustus 2005 aangegeven dat zij een formeel onderzoek ging inleiden naar de herstructureringssteun aan de Kliq-groep. De EC gaf hierbij aan dat zij «sterke twijfels» had of het herstructureringsplan en de voorgenomen herstructureringssteun konden worden toegestaan. Voordat zij met een definitieve uitspraak kon komen over de verenigbaarheid van de steun diende zij hiertoe eerst een nader onderzoek uit te voeren. De curator van KG Holding NV heeft in augustus 2005 het verkoopproces, naar ik begrijp, breder opgezet en aan meerdere potentieel geïnteresseerde partijen verzocht een bod op Kliq BV uit te brengen. Er bleek slechts één serieuze kandidaat te zijn, maar helaas hebben ook de onderhandelingen met deze partij niet tot een verkoop geleid, omdat de voorwaarden die door deze partij waren gesteld niet acceptabel waren. De potentiële koper verzocht onder meer om een (financiële) oplossing voor de afvloeiing van een flink aantal werknemers. Daarnaast wilde de potentiële koper een bevestiging van de Staat dat naar aanleiding van een eventuele terugvordering van staatssteun door de EC geen geld zou worden teruggevorderd bij Kliq BV of de kopende partij. Aan beide voorwaarden kon, gelet op toezeggingen aan de Tweede Kamer («geen additioneel geld meer voor Kliq») en Europese wet- en regelgeving (dat terugvordering eist bij verboden staatssteun) niet worden voldaan. Uiteindelijk heeft de curator geconstateerd dat het niet mogelijk is gebleken Kliq BV te verkopen. Wegens de slechte financiële positie en het gebrek aan liquiditeiten heeft de directie van Kliq BV uiteindelijk op 6 december 2005 surseance aangevraagd. Deze surseance is op verzoek van de bewindvoerder op 14 december door de rechtbank omgezet in een faillissement. Het is Kliq BV vanaf de doorstart in oktober 2003 tot aan het faillissement in december 2005 niet gelukt om winstgevend te opereren.

Financiële consequenties faillissement

Zoals uit het voorgaande blijkt, heeft de Staat geen directe leningen aan Kliq BV verstrekt. Het faillissement van Kliq BV heeft derhalve geen aanvullende negatieve financiële consequenties voor de Staat. De Staat had bij het reeds failliete KG Holding NV voor € 69 mln. aan leningen uitstaan. Van dit bedrag was € 45 mln. als reddingslening verstrekt naar aanleiding van de doorstart in 2003. Daarnaast was bij de verzelfstandiging in 2001 in totaal nog € 24 mln. in de vorm van leningen verstrekt. De Staat heeft direct na het faillissement van KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV deze uitstaande leningen van in totaal € 69 mln. formeel opgeëist. De curator is momenteel nog bezig met de afwikkeling van de faillissementen van KG Holding NV en Kliq Reïntegratie BV.

Vanaf de verzelfstandiging van Kliq in 2001 tot op heden bedragen de totale kosten voor de Staat ongeveer € 240 miljoen. Aan eigen en vreemd vermogen is in totaal € 114 mln verstrekt. Daarnaast zijn er in het kader van de verzelfstandiging kosten gemaakt voor financiering van de transformatie en bovenmatige salarissen van bijna € 80 mln. Vervolgens is als gevolg van de beslissing over de doorstart in 2003 € 45 mln. verstrekt aan Kliq in de vorm van een reddingslening. Door het blokkeren van de rekening courant faciliteit van € 17 mln. in november 2004 is voorkomen dat het bedrag nog verder is opgelopen.

Sociale consequenties faillissement

De circa 500 werknemers die werkzaam waren bij Kliq BV is op vrijdag 16 december ontslag aangezegd. Gezien de door curatoren in acht te nemen opzegtermijn zullen de medewerkers echter hun werkzaamheden de komende tijd voortzetten en wordt gebruik gemaakt van de loon-garantieregeling van het UWV. Wellicht zal bij de verkoop van (onderdelen van) Kliq BV een deel van het personeel kunnen worden overgenomen.

Aangezien dit verkooptraject momenteel nog in volle gang is, is het mij nog onbekend wat de uiteindelijke personele consequenties zullen zijn. De curatoren hebben overigens aangegeven bij de verkoop van de (onderdelen van) Kliq BV uit faillissement als expliciet verkoopcriterium de hoeveelheid over te nemen personeel mee te nemen.

De Staat heeft momenteel nog geen zicht op de gevolgen van het faillissement voor de huidige cliënten en opdrachtgevers van Kliq BV. Hierover zal meer duidelijkheid ontstaan na de verkoop van (onderdelen van) Kliq BV. Tot slot merk ik op dat de publieke belangen op de reïntegratiemarkt geborgd zijn door de methodiek van financiering van de markt. Door gemeenten en UWV worden publieke budgetten aanbesteed en gegund aan verschillende concurrerende reïntegratiebedrijven die op deze markt actief zijn. Het faillissement van één van deze bedrijven staat derhalve los van het publieke belang.